

АРХІТЕКТУРА ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Ємець А.С.

студентка,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

СТРІНГ-АРТ ЯК РІЗНОВИД ГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Сучасне образотворче мистецтво таке багатогранне, мінливе та всеохоплююче – своєрідний мікс художнього стилю, комп'ютерних технологій, та декоративно-прикладних практик. У хід ідуть не тільки традиційні матеріали – фарби, пензлі, гіпс і мармур – навіть побутове сміття в руках художника здатне перетворитися на мистецтво.

Композиції з натягнутих на картоні чи дереві ниток, – сучасне мистецтво струн, графіка гри світла та тіні, вишивка викарбувана молотком і цвяхами – це *String Art*. Як графічна техніка живопису вона існує більше двохсот років. Має широку географію від Англії й США до Білорусі та Австралії. А також безліч імен: нитяна графіка, нитяний дизайн, ізонитка й ізографіка. Філографія – буквально: «малюнок ниткою» – полонила Турцію. Та ж техніка на туго натягнутій тканині, – «хордові стібки» у росіян. Англомовний захід прихильний до «*embroidery on paper*» – вишивки на папері та «*form-a-lines*» – форм із ліній. Французькою «*broderiesurpapier*» та німецькою «*pickpoints*» – крапковий малюнок [3].

Навіть сучасний бізнес-менеджмент адаптував *String Art* під формат заходів із командоутворення (*teambuilding*). Це яскрава, інтенсивна діяльність зі створення групою колег символіки, слогана чи девізу [5]. А вчені Віденського технічного університету розробили програму-алгоритм для промислового робота-маніпулятора, який відтворює відомі картини у цьому ж стилі [6].

Така популярність стрінг-арту не може не надихнути на пошук нових форм та сфер застосування. Донести до аудиторії сутність буття через матеріал та художні засоби доволі спокуслива й перспективна. Легкість нитки та жорсткість цвяха символізують дуальність світу, його сталість і традиційність. Дошка, як тло та основа, сублимує початок, коріння роду, досвід. Цвяхи – віхи життя, становлення, розвиток. Нитка – зв'язок поколінь, ланцюжок набутих умінь та навичок, мрія й мета...

На жаль, в українському соціокультурному просторі дослідження з цього приводу не велися. Навчальні посібники щодо засвоєння та оволодіння технікою М. М. Пислара, Л. М. Бурундукової, Г. А. Браницького та Л. М. Сашко) злегка торкаються історії ниткографії, глибше описують саму техніку та роблять акцент на схемах, матеріалах, інструментах, та виразних можливостях практики. Публікації з числа новин дозволяють прослідкувати географію та широке коло можливостей з використання ізографіки.

Як бачимо, перед нами постало вічне та доволі актуальне завдання щодо реалізації будь-яких творчих задумів через мистецтво. Саме тому предметом дослідження є художній потенціал стрінгарту, а об'єктом – сама графічна техніка в аспекті сучасного соціокультурного середовища. Історична довідка дає змогу простежити еволюцію ізографіки від декоративно-прикладного до образотворчого мистецтва. А нестандартні рішення сучасних художників є прикладом трансформації побутового декору в живописне полотно та, зрештою, у книжкову графіку, ілюстрацію.

Отже, достеменно відомо, що цей різновид об'ємного та живого мистецтва виник в осередках англійського ткацтва у XVII столітті. Створюючи ескізи нових візерунків для тканин, майстри спочатку забивали цвяхи в пласкі дерев'яні дошки, а потім в певній послідовності заплітали їх нитками. Згодом ці ажурні, мереживні макети стали використовувати для прикраси житла [2].

Як і коли побутовий *handmade* еволюціонував у справжню декоративну, дизайнерську філософію буття? Чому стрімко набуває популярності та цінності у наш час? Чи можливо будь-яку творчу ідею реалізувати з допомогою графічних засобів *String Art*? Ось неповний перелік питань для дослідження, мета якого показати, що фантазія та уява у тандемі з бажанням і працею неодмінно трансформують антикварну річ у сучасну художню форму.

Один із піків популярності стрінг-арту припав на кінець XIX століття. Еріка Фортгенс під власною торговою маркою випустила набори матеріалів та інструментів для вишивки на папері: підкладний килимок, проколювачі точок, фотокопії малюнків, мідні багаторазові шаблони, папір. У власних роботах Еріка додатково використала аплікацію з орігамі та бісеру, та «мокре карбування» на папері, пропонуючи ідеї з виготовлення листівок, закладок і рамок для фотографій.

Людиною, що увійшла в історію стрінг-арту як *handmade*-художник, був американець Джон Ейхенгер. Побачивши у «геометричній» техніці «живописний» потенціал, Ейхенгер почав створювати на дошках сакральні, символічні мандали з 1972 року. Їм характерні витонченість, неповторність, оптична ілюзія та відповідність законам математики – до того ж, це просто дуже гарно.

Продовжувачем англійських традицій став доктор хімічних наук, професор, декан хімічного факультету Білоруського державного університету – Генадій Олексійович Браницький. Про нитяну графіку науковець дізнався випадково, під час службових відряджень до Англії та США. Там, у музеї сучасного мистецтва, він мав змогу побачити картини виконані як любителями, так і професіоналами. «Картини нитяної графіки, я називаю живими. Вони не написані художником на полотні, а зроблені (зібрані) з декоративних цвяхів, переплетених яскравими та кольоровими нитками. Зосереджене споглядання таких картин у різний час доби, з освітленням і без, здалеку чи зблизька сприймається по-різному. І кожного разу вони по-новому приваблюють до себе неповторною кольоровою гамою» [1].

Ще у 1845 році Мэрі Эверест Бул у пошуках оригінального та легкого способу демонстрації геометрії учням, відкрила математичну вишивку. На невеликій дошці з забитими гвіздками за допомогою мотузки вона моделювала

різноманітні фігури. Та росіянка Людмила Миколаївна Сашко з міста Златоуст пішла далі у вишивці з математичним нахилом. Вона розробила та запатентувала власний «хордовий стібок». Ця техніка дозволяє створювати великі декоративні панно, реалістичні пейзажі, натюрморти, портрети, тощо [4].

Кумі Ямашита – японська художниця-графік – виправдано користується світовою популярністю. Її картини виконані в техніці стрінг-арт завжди монохромні. Живописного ефекту їм додає гра світла та тіні. Нитяна графіка Кумі вражає, шокує, дивує ... Одні тільки цвяхи і безперервна чорна нитка, і ось він, шедевр. Найтонша робота майстра готова – графічний портрет – фактично рисунок [7].

Грецький інженер-програміст, став визнаним художником, коли виконав на ткацькому циркулярному станку копію портрета свого відомого співвітчизника Ель Греко. Для нового способу плести ниткою на відкритих рамках Петрос Врелліс розробив алгоритм, який замість ліній використовує стібки. Таким чином відтворено круговий портрет Ісуса Христа та копії академічних портретів художників епохи Відродження [8].

Україна крокує в ногу за сучасним динамічним світом. 19-річний художник Зеник Палагнюк з Чорткова Тернопільської області зробив незвичний портрет американського поп-співака Джастіна Тімберлейка. Для виконання цієї роботи хлопцю знадобилось 24 км нитки, 13 тисяч цвяхів і 200 годин праці. На той час Зеник навчався на факультеті «графічного дизайну» Косівського інституту прикладного й декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв [9]. Достеменно не відомо, кого наслідував українець, чи японку Кумі Ямашито чи грецького художника Петроса Врелліса. Однак, на мою думку, хлопець керувався скоріше симпатією до виконавця, художнім баченням образу співака, відчуттям ритму та гармонії.

Відповідно з викладеним, можемо впевнено стверджувати, що срінгарт сучасна та широко відома графічна техніка зображення. Вона має потужний потенціал виразного відтворення ідей та образів. Форма відповідає змісту, а кількість струн вдосконалює якість. Її неповторність та універсальність дає змогу автору для самовираження та самореалізації через творчий пошук та нестандартне рішення.

Список використаних джерел:

1. Браницький Г.О. Живі картини / Геннадій Олексійович Браницький. – М.: Баро-Прес, 2003. – 110 с.
2. Бурундукова Л. Чарівна ізонитка / Л. Бурундукова. – АСТ Прес-Книга, 2013. – 46 с.
3. Пислар М.М. Ізонитка: маленькі «шедеври» / М.М. Пислар // НМЖ «Школа і виробництво». – 2008. – № 2. – С. 28.
4. Сашко Л.М. Вишивка з математичним нахилом [Електронний ресурс] / Людмила Миколаївна Сашко // Наука і життя. – 2004. – № 12. – С. 116. – Режим доступу до журналу: <https://www.nkj.ru/archive/articles/11575/>.
5. Namaste. String Art [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://namaste.net.ua/arenda-wow-art/aktivnosti/string-art>.
6. Robo Hunter. Промышленный робот создает картины с помощью гвоздей и нитей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://robo-hunter.com/news/promishlennii-robot-sozdaet-kartini-s-pomoshy-gvozdei-i-nitei13228>.

7. Кумі Ямашита / Wikipedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search?q=Куми+Ямашита>.

8. Новак Т. Греческий художник разработал алгоритм для рисования нитями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://apparat.cc/news/knit-algorithm-petros-vrellis/>.

9. Художник з Тернопільщини підірвав мережу величезним портретом Тімберлейка із цвяхів та ниток / ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/tsikavinki/hudozhnik-z-ternopilschiny-pidirvav-merezhu-velicheznim-portretom-timberleyka-iz-cvyahiv-ta-nitok-424909.html>.

Кантемирова А.Т.

студентка,

Одеська державна музична академія

імені А.В. Нежданової

ЕТНОГЕНЕЗ У ВИЗНАЧЕННІ КУЛЬТУРНОГО ФЕНОМЕНУ МОЛДОВИ

Проблема національної культури в сьогоденні стоїть надзвичайно гостро, оскільки ідея космополітизму-інтернаціоналізму виявилася утопією ХХ століття, представляючи характерні явища минулого віку у вигляді «емансипації від національного», як це маємо у І. Стравінського 1920-х–1930-х років та ін. ХХІ століття ознаменоване увагою до окремих національно-етнічних тенденцій у контексті глобальних взаємодій-перехресть всесвітньої комунікаційної мережі. В даному випадку привертаємо увагу до молдавського національного феномену, до нації, яка за територіальними, релігійно-віросповідальними і подієво-історичними умовами складає безпосередню співвіднесеність з українством.

Молдавська національна специфіка розробляється у працях, присвячених історії слов'янства і пограничних з цим ареалом народів, у тому числі у Ю. Петухова [9], у книгах, що освіщають шляхи ствердження Православ'я [1; 5; 7] а також у дисертації О. Мироненко [8], Г. Завгородньої [4] та ін. У дослідженнях 2010-х років підкреслюється особливість, унікальність молдавського феномена та одночасно його спорідненість із румуно-дакським і слов'янським світами. Перше з них (спорідненість з румуно-дакським ареалом) за ідеологічними і політичними причинами в межах колишнього Радянського Союзу не обговорювалося, в сьогоденній Молдові очевидним болісним моментом в її політичному житті виступає «румуноцентризм» і т. п. Але всі ті показники етнічно-національної специфіки не розглядалися в ракурсі лідерства релігійно-аристократичних ліній культури Молдавії-Валахії в ареалі Півдня і Сходу Європи, вважаючи на величкий внесок у буття Православ'я нащадків Молдовських господарів Петра Могили, Димитрія Кантемира і синів-онуків останнього в Росії, що й стало причиною збереження саме у Молдові традицій вченого православного чернецтва у пору винищення його на час царювання Катерини II.

Причиною обраної теми є культурне буття сьогоденньої України, для якої прикордоння з Молдовою утворює реальність територіального буття і культурно-етнічної взаємодії. І це заповів ще Т. Шевченко знаменною фразою